

d'Onil, adaptada a l'àrab, com es veu no sols per *al-*, sinó també pel retrocés de l'accent, emmotllant el mot a la forma dels participis actius aràbics (*fātīla* etc.).

PERPLEX, pres del ll. *perplexus* 'entrelaçat, entortolligat', 'embullat' etim. que ja hem explicat i documentat en l'article del seu afí COMPLEX. Ja s'havia usat un poc a l'Edat Mitjana: *perpleix* 'oscil·lacions' en JRoig: «obehixc / sos manaments / dos, excel·lents / --- / sols ell olent / --- / faç lo primer, / amant prohibisme, / --- / com mi mateix, / no sens *perpleix*, / faç lo segon», JRoig (*Spill*, 63, cf. *vexa* rimant amb *lexa*, ib., 1217); *perplexitat*, BMetge (*Somni*, Riq., 254.16).

Perpoi, V. *pa* (*poiada*) «*Perpol* no ha estat mai usat en català: en el passatge citat per Griera, ni significa 'paralític' ni és interjecció catalana [AlcM]: és l'exclamació ll. *perpol* 'per Pòblux': avergonyeix tanta ignorància, no pas els catalans, però sí les nostres tristes «Universitats» castellanques *Perposar*, V. *posar*

PERPRA, 'moneda bizantina', de primer *perpre*, provinent del gr. biz. *ὑπέρπυρον*, nom d'una moneda que es feia amb metall molt apurat sotmès al foc: pròpiament *ὑπέρπυρος* 'exposat al foc, sotmès a combustió' (derivat de *πῦρ* 'foc'). □ 1.ª doc.: *perpra* d'or, Muntaner (§ 218, Casac. vi, 51.31, fets de 1305).

D'on el derivat *parpalla* «llanderol» val. (DAg.): «Pascual: fe-mos el tren ans de anà-te'n, y te donem una *parpalla* a cà-uno. Ans no havien gallets: estan en el conte?»; «juen a píndola, a la pilota, al marro, as cartons, a la *parpalla*, a la trompa, a remuntà la millocha ---»; *Canyissaes*, 521, 26.¹ En el DCEC (PARPALLOTA) vaig tractar extensament de l'origen i història d'aquest mot i els seus afins en les llengües veïnes. Aquests s'han mantingut un poc més en parlars occitans i alt-italians: milanès *parpōra* o *parpōla* (Salvioni, *Dial. Mod. Ci. Milano*, 192n.); «i'aurà cinquant *parpaibōlo* / —disié Roudrigo— per cad'un» (Mistral, *Nerto* v, 231, amb nota «petite monnaie usitée autrefois en Provence»). Per a l'andal. *parpalla*, veg. DCEC/DECH.

DERIV.: *Perpallola* ross. (1493); *parpellola*, 1371, dicc. de Jacme Marc.

1 «Moneda de 10 cèntims, xavo, llanderol redó», gloss. de SGuarner a l'obra.

Perprendre, V. *pendre* *Perpunt*, *perpuntar*, *perpunter*, *perpupes*, V. *punyir* *Perpunyar*, per *palpunyar* (PALPAR) *Perpunyir*, V. *punyir* *Perquè*, V. *per* i *què* *Perquirir*, *perquisició*, *perquisidor*, V. *querre* *Perra*, *perranya*, V. PERRO (DCEC/DECH) *Perrè*, V. *res* (*per-rè*) *Perrec*, V. *parrac* *Perrera*, castellanisme inadmissible, per *gossera* o *canera* (V. PERRO). De la família d'aquest vénen també *perranya* 'cavall o mula vells' (DECH iv, 502a3) i el seu sinònim *per-rera* (StaColQ.): «mules --- comprar dolent no ho solen fer may --- si cap ne tenen són barates o *perreses*, que endossam nosaltres pagesos, quan no les podem fer treballar»; «qu'ells comprar-ne, sense baratar, cà,

home», Joan Segura (*A Estones perdudes*, p. 34). I *perro* 'animal que no vol tirar el carruatge' (Griera, *Tre.*); *perriana* 'truja' emp. *Perrompre*, V. *rompre* *Perroquet*, V. *perruca*

PERRUCA, del fr. *perruque* id., d'origen bastant segur: probablement extret del fr. antiq. *perruquet*, pròpiament 'lloro, papagai' (avui *perroquet*), paraula usada per motejar els funcionaris de justícia, al·ludint a llurs grans perruques, que els donaven certa semblança amb l'aspecte d'aqueix ocell; pel que fa al francès *perruquet*, *perroquet*, és deformació del cast. *periquito*, id., primitivament nom propi derivat de *Perico* = *Pedro*. □ 1.ª doc.: fi S. XVIII.

«Lo cirurgià, després del sanyó batlle y regidors, del seculars és la primera persona del poble, y, si porta la *perruca* pot passar per ciutadà honrat, un poc més que cirurgià» [B. de Maldà]. I en el dicc. Belv. de 1805 «*perruca*: adscita caesaries». Tant el cat. com el cast. *peluca* i el port. *peruca*, fan un paper ben poc important en la història i origen d'aquest mot: tots tres són manlleus força recents del fr. *perruque*, si bé en cast. la *-r* francesa, com passa sovint (*EntreDL* III, 164, 163-7) es canvia en *-l*, canvi en aquest cas inevitable a causa de *pelo* 'cabell': en cast. no apareix fins a 1721 (abans, *perruca*, i només un cop, l'any 1616). No havent-hi la inducció de *pelo*, restà *peruca* en port. [1715] i *perruca* en català. Des de França també va passar a l'anglès antiq. *peruke*, alterat en *periwig* [1527], i en fi mutilat en *wig*.

En italià té més antiguitat: *parrucca* 'perruca' sovint en tot el S. XVII; el dial. *perrucca* figura com a cabellera postissa en algun escriptor, en particular en Bellinioni, c. 1480-90. Però segons les dades aplegades per Pisani consta per Zolli, Vinciguerra i Boschini, que és des de França que va passar a Venècia c. 1660, i Marino, des de París escrivia a Itàlia, en el primer quart del mateix segle, informant que era moda parisenca la «testa posticcia con capelli contrafatti, e si chiama *parrucca*». En francès, en canvi, *perruque* ja és freqüent en el S. XVI i fi del XV, primer amb el sentit de 'cabellera natural', després 'postís', i indirectament l'anglès *peruque* o *periwig*, comprova amb la data de 1527, que era ja un mot prestigiós en França des de força abans, capaç de propagar-se i generalitzar-se més enllà del Canal.

Altament fóra inútil detallar i argumentar més l'etimologia del mot, com sigui que es pot trobar estudiada a fons en el DCEC. L'esforç de Pisani per tornar a plantejar el problema etimològic, relacionant de nou amb PILUS i amb el tipus PELLUCAR, s'explica només com una natural reacció, contra el malíssim article del FEW XXI, 558-9, un dels pitjors dels darrers volums d'aquesta obra (on n'hi ha tants de lamentables). Notem de passada que Hans E. Keller, en el FEW VII, 553b1-5, es veu induït per això a ficar el llgd. *pamparugo* 'fil' a l'article PAMPINUS amb el qual manifestament no té res a veure. Després de la meua refutació d'aquestes idees del FEW i de Pisani, en el DECH, inútil insistir-hi més.